buiten wordt gedrongen. De berkeschors wordt veel gebruikt voor de bereiding van de zoogenaamde berkenteer, die wordt aangewend bij het looien van jachtleder dat daardoor zijn eigenaardigen, niet onaangenamen reuk verkrijgt. Door draaiers worden van de schors ook wel snuifdoozen en sigarenkokers gemaakt en in Zweden gebruikt men ze wel voor het dekken van huizen. Ook levert de schors een lichtbruine en de berkenbladeren, met aluin vermengd, een gele verf, terwijl men uit de bloemkatjes, wanneer deze nog niet al te ver ontwikkeld zijn, een uitstekend geelachtig was trekken kan.

Bijzonder fraai zijn ook de bladeren van den berk. Ieder blad is langgesteeld, ruitvormig gespitst en aan den rand dubbel gezaagd. Door de groote beweeglijkheid der bladeren en de vele druipspitsen er van is de berk wel de eerste van alle loofboomen die na een regenbui z'n kruin heeft drooggeschud. Is er wel een fraaier boom dan een berk in vollen bladerdos?

Heerlijk is ook de geur dien de bladeren verspreiden, vooral bij warm weer, als de zon er op schijnt. Zoolang ze nog jong zijn, zijn ze zacht behaard en overtrokken door een klierachtig, kleverig vocht, dat ze tegen koude beschut. Later zijn ze onbehaard, eenigszins ruw en in den herfst geel van kleur, waardoor ze aan het bosch een bont uiterlijk verleenen. Omdat ze kort bij elkaar staan, is het voor een leek dikwijls moeilijk de bloesems of bloemen van den berk te vinden. De berk is eenhuizig. De mannelijke bloemkatjes zijn nog wel het gemakkelijkst te herkennen. Deze zijn rolrond en bestaan uit ronde, gesteelde schubben, die ieder drie bloemen dragen, waarvan elk haar bloemdek bezit en vier korte meeldraden bevat.

Het bloemdek is schubachtig en de helmknopjes zijn éénhokkig. Wanneer men in den tijd dat de berk mannelijke bloemkatjes draagt, aan een tak schudt, dan vliegt het droge stuifmeel uit de stuifmeelzakjes. In de natuur zorgt de wind daarvoor. Waait het in het voorjaar soms sterk, wat immers volstrekt geen zeldzaamheid is, dan schudden alle takken hevig door elkaar, nog meer echter de daaraan slap naar beneden hangende katjes, zoodat dan het stuifmeel uit de stuifmeelzakjes valt, wat des te eerder plaats heeft, omdat dit stuifmeel stofachtig droog is. Daarom is de wind ook in staat het stuifmeel heinde en ver te verspreiden, of op de vrouwelijke katjes van denzelfden boom, of, wat nog vaker geschiedt, op die van een anderen berk. Hier zijn het dus geen insecten, die de bestuiving bewerken, maar de wind en omdat dus de wind bij den berk de bestuiving tot stand brengt, wordt de berk gerangschikt onder de door den wind bestoven planten.

Ook de vrouwelijke katjes zijn rolrond. Haar schutblaadjes zijn aan den voet drielobbig. In rijpen toestand laten ze tegelijk met de vrucht van de spil los. Een tweede bij ons als inlandsche boom voorkomende berksoort is de Zachte Berk (Betula pubescens), waarvan de bladeren rondachtig of hartvormig eirond, dubbel gezaagd en zachtharig zijn en de vruchtjes gevleugeld, omgekeerd eirond.

Deze berk houdt meer van een vochtigen dan van een drogen grond.

R. Tepe.

De onderzee-vrachtboot „Deutschland" van Bremen naar Baltimore en terug

Hoe de Redactie van „Panorama" het manuscript van Kapitein König in handen kreeg

(Vervolg en slot).

Niemand, geen persman, geen regeeringsbureau, geen enkele Duitscher noch vreemdeling behalve de aanwezigen, mocht iets weten van het groote nieuws voor en aleer vastgesteld was dat inderdaad de Deutschland in behouden haven lag, met zijn bemanning en zijn lading. Eerst daarna zou de feestelijke intocht worden voorbereid.

Onze redacteur vertelde ons later dat hij nooit de hoffelijke ontvangst en de vriendelijke behandeling zou vergeten die hij op zijn geheelen tocht ondervond, en die slechts in deze laatste dagen geëvenaard is door de welwillende wijze waarop generaal Douglas Haig, naast hem gezeten in een van de gepantserde auto's — de befaamde Engelsche „landdreadnoughts" — hem de slagvelden aan de Somme liet zien.

Maar hij vertelde ons ook dat op die reis naar Helgoland de officier, die hem was toegevoegd, hem geen seconde uit het oog verloor en de geladen revolver gevaarlijk dicht in zijn nabijheid hield!

Bij aankomst aan boord van de Deutschland had iets merkwaardigs plaats. In het gezelschap van uitsluitend geüniformden bevond zich buiten onzen redacteur nog slechts één ander burger. En uit den zijzak van dezen burger stak, nauwelijks zichtbaar, een toegevouwen exemplaar van een bekend Nederlandsch weekblad! Onze redacteur was op zijn hoede. Zijn journalisten-neus rook een concurrent. Hij informeerde voorzichtig, en vernam dat deze geheimzinnige metgezel een Duitscher was, correspondent van een groot Berlijnsch blad. „Wel, dat is immers heel eenvoudig," zeide men hem; „er is een Duitsch en een Hollandsch blad uitgenoodigd, en u zult er toch wel niets tegen hebben dat kapitein König's reisverhaal ook in een Duitsch blad verschijnt? U mag er trotsch op zijn dat geen enkele andere persman zoo bevoorrecht is als u beiden!"

Nu, daartegen had onze collega niets in te brengen, maar dat Nederlandsche weekblad was hem toch te machtig: die Duitscher kon ook daarvan immers zeer goed een correspondent zijn? Kapers op de kust! Die man moest onschadelijk gemaakt worden.

Het toeval kwam te hulp. Daar kapitein König, doodmoe, nog te kooi lag, en enkele minuten tijd had gevraagd om zich te kleeden, werd den aanwezigen verzocht intusschen het inwendige van de boot te bezichtigen. Onze redacteur bleef den man met het weekblad dicht op de hielen, knoopte een gesprek met hem aan en hield zich eenigen tijd met hem op in de petroleumbergplaats, die met een zwaar gepantserde deur gesloten kon worden. Nauwelijks klonk door de nauwe gangen: „kapitein König verzoekt de heeren in de eetkamer te komen", of de Panorama-man snelde de bergplaats uit, duwde de stalen deur dicht en schoof de grendels voor. De concurrent was gevangen, en in de kleine eetkamer, waar de bezoekers zich tezamen drongen, miste niemand hem.

Kapitein König, die er kalm maar mager uitzag, drukte allen aanwezigen de hand, den keizerlijken prins het eerst. Voor allen had hij een kort en pittig zeemanswoord. Het was zoo vol in het vertrek, dat zij die hun gelukwenschen hadden aangeboden, zich daarna bescheiden terugtrokken, en ten slotte was onze redacteur, die zich op den achtergrond had gehouden, met den commandant alleen. Toen had het volgende gesprek plaats, dat niet langer dan twee minuten duurde:

„Kapitein, ik wensch u geluk. Kent u Panorama?"

„We hadden twee gebonden jaargangen ervan aan boord. Geen blad heeft mooier illustraties."

„Hebt u een reisverhaal aangehouden?"

„Ik behoef er nog slechts de ontvangst in Duitschland aan toe te voegen. Het is dus binnen enkele dagen klaar."

„Wilt u het aan Panorama verkoopen?"

„Een Duitsch uitgever bezit reeds het auteursrecht. Geen enkel Duitsch blad krijgt het van me." (De arme correspondent was dus tevergeefs opgesloten!) „U kunt het vertaalrecht koopen.

Maar ik waarschuw u: mijn uitgever betaalt een geduchte som, en ik moet van u hetzelfde bedrag vragen!"

„Hier is een blanco chèque, kapitein, op de Duitsche Bank, geteekend door de uitgevers van Panorama. Wilt u het bedrag maar invullen?"

„In orde. Maar denkt u eraan: hier in Duitschland verschijnt mijn reisverhaal eerst 28 September — de censuur, begrijpt u? U mag dus niet voor ongeveer half October tot de publicatie overgaan."

„Begrepen, kapitein."

Onze redacteur kreeg een stevige zeemanshand, en kon heengaan. Op de landingstrap stopte hij een matroos een geldstuk toe: „maak de deur van de petroleumbergplaats eens open; ik geloof dat er iemand in verdwaald is!"

De reis terug had zonder oponthoud plaats. Maar tot de grens toe reisde onze redacteur in gezelschap van een bewapend officier! Aan die grens echter wachtte hem ter vergoeding een uitgelezen genoegen. Daar zag hij, gemakkelijk uit het coupéraam leunend, niet minder dan zeven welbekende Nederlandsche uitgevers en redacteurs in druk gesprek heen en weer loopen. En hij ving de volgende woorden op: „ja, nu we niet anders kunnen, moeten we maar zien dat we 't vertaalrecht gezamenlijk koopen . . . Over een uur gaat de trein naar Bremen, we komen daar dus tegelijk met de Deutschland aan. Dat treft mooi." De reis naar Leiden was onder deze omstandigheden zoo opwekkend als ze maar zijn kon. Hoe de ontvangst te Bremen geweest was — nu, dat zou onze redacteur op z'n gemak thuis kunnen lezen.

Prompt 28 September was het Duitsche origineel in ons bezit.

Terwijl we dit schrijven, wordt de laatste hand aan de vertaling gelegd en weldra hopen we onzen lezers het merkwaardige reisverhaal van kapitein König te kunnen voorleggen.

Nog een enkel woord. In de eerste plaats om er even de aandacht op te vestigen, dat, hoewel er nog talrijke beschrijvingen van den tocht der „Deutschland" worden uitgegeven, alleen ons verhaal door kapitein König zelf geschreven en dus het eenig origineele is.

In de tweede plaats dit: Wij geven de beschrijving van dezen gedenkwaardigen tocht zooals ze is, zonder daarbij, gelijk immers onze gewoonte is, iets prijs te geven van de onpartijdige wijze waarop ons weekblad geredigeerd wordt. Vriend en vijand zijn het er over eens, dat de reis van de Deutschland een moedige daad, een kranig waagstuk en een voortreffelijk staal van zeemanskunst is geweest. Als zoodanig moet ze beschouwd en kan ze ook gewaardeerd worden. Hoe ook de sympathieën van onze lezers mogen zijn, wij vertrouwen dat zij voor kapitein König, die zoo eenvoudig en zonder branie weet te vertellen, een eeresaluut zullen overhebben.

Mochten zij daarna ook de redactie van Panorama eens vriendelijk willen toeknikken, dan zal deze daardoor ruimschoots beloond zijn voor de offers die zij brengen moest om ook ditmaal getrouw te zijn aan haar leuze: Steeds in alles vooraan!

Fraaie Ruwe Berk, staande bij den Keizersweg te Gietelo, gemeente Voorst. *(foto's Tepe.)*